

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת נצבים וילך תשפ"ג | גליון מס' 411

פרשת וילך

ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. (דברים ל"א)

ביום הזה נולדתי וביום הזה אמות. הדא הוא דכתיב (להלן ל"ד י), ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. (מדרש פליאה)

נראה לפרש, על פי המובא בזוהר הקדוש (בהעלותך קנ"ה), כי מצאנו כמה פעמים במשה רבינו, אשר מסר עצמו למיתה עבור בני ישראל, ולא התקבלו דבריו. אך היתה פעם אחת, במתאוננים, שמסר עצמו למיתה מתוך רוגזו, שאמר (במדבר י"א טו) 'הרגני נא'. ובאותה הפעם, עשו דבריו רושם. שכן, מיד לאחר מכן, היתה אסיפת שבעים הזקנים, בסיומה התנבאו אלדד ומידד, 'משה מת ויהושע מכניס'.

לפי זה, היה מקום לטעות ולומר ח"ו, כי משה מת קודם זמנו, בגלל שקילל עצמו ומסר עצמו למיתה. דבר זה, גנאי הוא למשה רבינו. כדי למנוע טעות זו, מבאר המדרש ומוכיח, 'ביום הזה נולדתי וביום הזה אמות'. הלא זהו היום, שנגזר עלי מלכתחילה למות בו. וכמו שמצאנו אצל הצדיקים, שהקדוש ברוך ממלא שנותיהם מיום ליום. ואם אכן היה נגזר עליו למות קודם זמנו, היה צריך להקדים את יום המיתה, שיהיה לפני בוא תאריך לידתו.

עוד מביא המדרש ראייה, מן הפסוק 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה'. הדגיש לומר בישראל, כי כל זכותו וכח נבואתו, היו מחמת זכותם של בני ישראל. וכן מובא ב'ילקוט שמעוני' (חבקוק רמז תקס"ג), 'עמד וימודד ארץ, מדד הקדוש ברוך הוא כל הדורות, ולא מצא דור ראוי לקבל התורה, אלא דור המדבר'. ובאמת, כאשר חטאו ישראל בעגל, נאמר לו למשה רבינו (שמות לב ז) 'לך רד כי שחת עמך'. וכמו שפירשו חז"ל (ברכות לב), 'כלום נתתי לך גדולה, אלא בשביל ישראל. עכשיו שישראל חטאו, למה לך גדולה'.

ומפני מה הדגישה התורה עניין זה, בהגיע שעת פטירתו של משה. כדי שלא נטעה לומר, כי הוקדמה

אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך. (דברים ל"ד)

יש לדקדק בלשון הפסוק, משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך, מה מבקש ללמדנו באומרו 'משם'.

ונראה לתרץ, על פי פירושם של בני מערבא (ברכות ד:), לפסוק (עמוס ה ב) 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל'. 'נפלה, לא תוסיף' ליפול עוד. אלא, 'קום בתולת ישראל'. עומק כוונתם, כי אם הגיעה חלילה בתולת ישראל לדיוטה התחתונה, עד כי אין לה יותר להיכן ליפול, אזי מובטחת היא, 'קום בתולת ישראל'. מכאן ואילך, וודאי שתבוא ישועתה ותקום מנפילתה.

זוהי איפה כוונת התורה, 'אם יהיה נדחך בקצה השמים', במקום הנידח ביותר, עד שאין יותר לאן להדיחך, או אז, מובטח אתה ועומד, כי משם דייקא 'יקבצך ה' אלקיך'. כי הירידה לדיוטה התחתונה, היא סיבה לעלייה עד לרקיע.

וכמו שדורשת הגמרא (מגילה טז), על מה שהגידה זרש להמן הרשע (אסתר ו יג), 'אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תיפול לפניו'. 'שתי נפילות אלו למה. דרש רבי יהודה בר אלעאי, מלמד שאמרה לו, אומה זו משולה לעפר ומשולה לכוכבים. כשהם יורדין, יורדין עד עפר. וכשהם עולין, עולין לרקיע'. כלומר, הא בהא תליא. אם ירדו לדיוטה התחתונה, עד לעפר, אזי מובטחים המה, שמעתה יהיו עולים עד לרקיע.

בכך נוכל להבין, גם את דברי המדרש (שמות רבה ב ט), 'רבי אליעזר אומר, מה הסנה שפל מכל האילנות שבעולם, כך היו ישראל שפלים במצרים. לפיכך, נגלה עליהם הקדוש ברוך הוא וגאלם'. והדברים אומרים דרשני. מה טעם הוא זה, כי מאחר שהיו ישראל שפלים במצרים, לכך נגלה עליהם ה' לגאלם. אך לדרכנו יבואר היטב. כי דווקא מחמת שהיו שפלים בתכלית השפלות, בא השי"ת מיד לגאלם.

(זרע שמשון פרשת נצבים, מאמר ב)

מיתתו של משה רבינו, משום שקילל עצמו ומסר עצמו למיתה. אלא, אחר וכל זכותו וכח נבואתו, היו בגלל בני דורו, לכן אחרי שמתו כל בני אותו הדור, הגיעה גם שעתו להסתלק מן העולם.

(זרע שמשון פרשת וילך, מאמר א)

אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא. ריבונו של עולם, מפני מה אין אומרים לפניך ישראל שירה, בראש השנה וביום הכיפורים. אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, וישראל אומרים שירה? (ראש השנה לב)

שואלים המפרשים, מה אכפת להם למלאכים, שאין ישראל אומרים שירה. ותירץ בעיון יעקב', כי הנה מובא בגמרא (חולין צא): שאין מלאכי השרת אומרים שירה למעלה, עד שיאמרו ישראל שירה למטה. לכן שואלים המלאכים, מדוע אין ישראל אומרים שירה, משום שהם גורמים בכך, שאף המלאכים עצמם, לא יוכלו לומר שירה.

אולם תירוץ זה, נסתר מדברי התוספות (ערכין י: ד"ה אמרו). שכתבו בזה הלשון: 'אבל לא קאמר, מפני מה אין אנו (- המלאכים) אומרים לפניך שירה. משמע, שמלאכי השרת אומרים שירה, אף בראש השנה וביום הכיפורים. ומכאן היה אומר ר"י, שאין לדלג (את הפיוט -) והחיות ישוררו וכרובים יפארו, עכ"ל.

אלא שדברי התוספות יוקשו מאוד, מדברי הגמרא דלעיל, כי אין המלאכים אומרים שירה למעלה, עד שיאמרו ישראל שירה למטה.

ויש לתרץ, כי הנה מובא במדרש (ילקוט שמעוני רמז תד), על הפסוק (ישעיה ג ו) 'זקרא זה אל זה ואמר', שהמלאכים נוהגים כבוד זה בזה. והקטן מכבד את הגדול, שיתחיל לומר שירה.

עוד אמרו חכמים (חולין שם), 'חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, יותר ממלאכי השרת. שישאל מזכירין את השם, לאחר שתי תיבות. ומלאכי השרת, אחר שלוש תיבות'. והנה, מיד אחר מימרא זו, מסמיכה הגמרא לומר, שאין המלאכים אומרים שירה למעלה, עד שיאמרו ישראל למטה. משמע, שיש קשר בין שני המימרות. והיינו, כי האמרה הראשונה, משמשת כטעם לאמרה השנייה.

כי טעם הדבר שאין המלאכים אומרים שירה לפני שיאמרו ישראל, הוא משום שישאל חביבין יותר מהם. וכשם שהמלאכים בינם לבין עצמם, מכבדים את הגדול שביניהם להקדים לומר שירה, כך הם

מכבדים גם ישראל, שיקדימו אף הם לשורר לפניהם. ברם, כל האמור הינו דווקא בימים בהם גם המלאכים וגם ישראל אומרים שירה. או אז, מכבדים המלאכים את ישראל שיקדימו לשורר לפניהם. אולם, בראש השנה וביום הכיפורים, אומנם בתחילה ממתנינים המלאכים, שיאמרו ישראל שירה. אבל בראותם שאינם אומרים שירה, הם שואלים את הקדוש ברוך הוא, מה זה ועל מה זה. וכיון שבוענים, כי ביום זה לא יכולים ישראל לשורר, שוב אינם ממתנינים ופותחים בשירה, וכדברי התוספות הנ"ל.

(זרע שמשון פרשת אמור, מאמר ח)

הלכתא כנהמנו?

זכותו תגן עלינו

סיפור חיוס היא"צ, ו' אלוף תפ"ע.

חספר הסיפור, הינו אברך, זכוכה כ"ה אלדדו בקביעות כספר זרע פ"נה.

הוא נצרך לזכור ניתוח פרטי, כשתאריך הניתוח נקבע לו בהשגחה פרטית, בדיוק כיום היא"צ, ו' אלוף. ראשית לכל, כ"ה הניתוח עבר בהצלחה מרובה.

חיוס, היה לו כיטוח בריאות פרטי, קיבל חוסם השתתפות בעלות, אך לא חיוסון חסדו הסיפור היקר. והוא לא ידע חנין יבוא עזרו לעזרת הסכום, שהיה זכור מאוד עבורו. הוא ניסה לקבל בחזירות התחשבות בחשב כלכלי דחוק. אך נענה שזה לא חקובל אזל הדי"ר החכוכה. זהו החחיר, ואם הוא זכור עבורו, ייילך לרופא קטן יותר.

היות שהרופא הוחלט בכל מה ע"י חיוס, הוא הסליך יהבו על בורא עולם, וניסע לרופא עצמו, לקבל, אולי יסכים לתת לו הנחה, בהתחשב בחשבון הכלכלי הקשה. הרופא נענה חיד לבקשתו. הפקיד היה בהלם, זה חסנו לא היה מדרכו ה' הרופא. הוא היה די קסוח בנוסע לחסדוים עדרו. והנה, ברעע אחז הוא נענה לבקשה כסו.

ברעע, הביק הרעיון בראשו ה' האברך, הרי היום היא"צ ה' הכרע פ"נה, את תורתו אני לומד בקביעות. בטח זכותו השגחה עזרה לי, שאכזח הניתוח ייערך כיום זה. ובזכאי החלט' עלי טוב חחרוים, אם לחיוסון ה' הסיפור היקר. וכברכתו לפני, חיי, וחבונו טבי. הנה, הוא קיבל כאן, אם חיי, ואם חבונו טבי.

זכותו השגחה, תגן עלינו, על חסדוים, ועל כל ישראל, אמן כן יהי רצון.

